

Niskalenkki verkosta

Johannes Koski

Digitaalinen kulttuuri

Turun yliopisto

johannes.koski[a]utu.fi

Kirja-arvio teoksesta Otteita verkosta – Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät. Toimittaneet Salla-Maaria Laaksonen, Janne Matikainen & Minttu Tikka (2013). Vastapaino.

Tilastokeskuksen vuonna 2012 tekemästä tutkimuksesta käy ilmi, että suomalaiset käyttävät internetiä yhä kiivaammalla tahdilla (Tilastokeskus 2012, 6). Kun alle 45-vuotiaista lähes kaikki käyttävät internetiä ainakin jossakin määrin, teknologian käytön kasvu ei näy enää uusien käyttäjäryhmien ilmestymisenä vaan siinä, miten jo olemassa olevat käyttäjät viettävät yhä enemmän aikaa verkossa.

Suomalaisten verkkokäyttö liittyy tietysti globaaliin trendiin, jossa internetin käyttö ympäri maailman kasvaa vuodesta toiseen (ITU 2012, 3). Ne, joilla ei verkkoyhteyttä vielä ole, todennäköisesti sellaisen ennemmin tai myöhemmin saavat, ja ne, joilla verkkoyhteys jo on, luultavasti käyttävät sitä aina vain enemmän – kuten Suomessa näyttää jo tapahtuvan.

Tätä taustaa vasten on ilmeistä, että akateemisen tutkimuksen piirissä tietoverkkojen painoarvo on kasvanut niin tutkimusvälineenä kuin tutkimuskohteenakin. Osittain muutos on näkynyt kokonaan uusien tutkimussuuntien – kuten verkkopelien tutkimuksen – syntymisenä sekä vanhojen alojen

WiderScreen 4/2013: Elokuvalliset pelit – pelilliset elokuvat

paradigmamuutoksina, joissa hyväksi havaittuja käytäntöjä on alettu soveltaa uudessa ympäristössä. Silti verkkotutkimuksen metodeista on niukalti koottua tietoa ainakaan suomeksi. Jokaisella oppialalla on tietysti omat käytäntönsä, mutta metodiyleiskuvan muodostaminen on työlästä etenkin, jos on kiinnostunut vähänkään poikkitieteellisemmästä lähestymistavasta.

Salla-Maaria Laaksosen, Janne Matikaisen sekä Minttu Tikan toimittama ja Vastapainon kustantama *Otteita verkosta – Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät* on tehty vastaamaan juuri tähän. Metodeja on kehitettävä, jotta ne vastaavat nykyajan haasteisiin, mutta kehitys on vaikeaa, jos jokaisella alalla puuhaillaan omissa poteroissa ja keskitytään keksimään pyörää uudelleen.

Otteita verkosta tuo tarkasteltavaksi laajan valikoiman erilaisia lähestymiskulmia tutkimusmetodeihin. Yleisote on reippaan humanistinen, mutta jokainen artikkeleista käsittelee aihetta hieman eri tavalla. Teoksen lukemisen jälkeen päällimmäiseksi mielikuvaksi jääkin monitieteisyys. Tieteidenvälistä yhteistyötä voidaan suoraan parin artikkelin verran (Mäyrä 2013, Lehtinen 2013), mutta muutkin artikkelit houkuttelevat lukijaa laajentamaan metodivalikoimaansa vähintään rivien välistä.

Kirjassa pureudutaan niin uusiin verkkotutkimukselle spesifeihin tutkimusmenetelmiin kuin sellaisiin vanhoihin vakiovalintoihin, jotka ovat sopeutuneet erityisen hyvin uuden ajan tarpeisiin. Sosiaalisen median verkostoanalyysin tueksi kehitetyt tietokoneohjelmat sekä ”big data”-aineistojen sulattelu (Huhtamäki & Parviainen 2013 sekä Ukkonen 2013) ovat erinomaisia esimerkkejä verkkotutkimukselle ominaisista ja jo lähtökohtaisesti siihen hyvin soveltuvista metodeista. Toisaalta etnografien ja historiantutkijoiden syvälle analogisen maailman menneisyyteen ulottuvat metodiperinteet on artikkeleissa yhtä lailla menestyksekkäästi valjastettu verkon ja sosiaalisen median tutkimukseen. Tämä lähestymistapojen rikkaus on yksinomaan eduksi kirjalle, sillä näin lukukokemus tarjoaa laajempaa kuvaa verkkotutkimuksen kokonaistilasta sekä siitä, millaisia työkaluja tutkimukselle on tarjolla.

Poikkitieteellisyyden lisäksi artikkeleissa toistuu kerta toisensa jälkeen muistutus siitä, että verkkoa ja sosiaalista mediaa tutkittaessa tutkimuskenttä on alati liikkeessä. Huomio on niin näkyvä, että se muodostaa kirjaa kauttaaltaan luonnehtivan teeman. Uuden aikakauden metodeilta – tutkijoista puhumattakaan – vaaditaan mukautuvuutta ja valmiutta nopeisiin liikkeisiin, sillä verkossa suuretkin ilmiöt suhahtavat ohi hetkessä. (Sumiala & Tikka 2013.) Ja vaikka internetissä tiuhaan toisteltava sananparsa sanookin, että mikä nettiin laitetaan, pysyy siellä ikuisesti, käytännössä jo muutaman vuoden taakse kurottaminen saattaa olla työn ja tuskan takana (Suominen 2013).

Johdantoluvussa teoksen toimittajat kysyvät, tarvitaanko verkon ja sosiaalisen median tutkimiseen uusia tutkimusmenetelmiä. Hetkeä myöhemmin he vastaavat: varovainen kyllä. Menetelmät uudistuvat siinä missä tutkimusaiheetkin, ja kunhan uudet tutkimustavat kytkeytyvät jo olemassa oleviin tieteellisen validiteetin mahdollistaviin vaatimuksiin, ei näkökulmien ja tutkimuksen prosessien tuulettaminen ole kuin hyväksi. Theseuksen laivan hengessä on turhaa miettiä, miten paljon metodin on muututtava, jotta uskaltaa sanoa, että se on kokonaan uusi. Hyödyllisempää onkin syleillä uutta tutkimuskontekstia, mutta pitää samalla juuret myös oppialojen traditioissa. Näin tutkimus sekä kytkeytyy pitkään tieteen jatkumoon että puskee kohti käymättömiä korpimaita ja toivon mukaan tuottaa sieltä tietoa paremmin kuin aiemmin.

Kirjan viesti on selvä: olivat menetelmät uusia tai eivät, niitä on kehitettävä, niistä on keskusteltava ja niiden on vastattava ajan tarpeisiin. Tähän haasteeseen *Otteita verkosta* vastaa erinomaisesti. Se on ilahduttava yhdistelmä pragmaattisia käytännön esimerkkejä ja ohjeita, kulttuurintutkimuksellista pohdintaa, kokemusten välittämistä ja käsitteiden perusmäärittelyä.

Otteita verkosta on hyödyksi kaikille, jotka ovat tekemisissä verkon ja sosiaalisen median kanssa – ja kukapa ei näinä päivinä olisi?

Lähteet:

Tilastokeskus (2012). *Tieto- ja viestintätekniiikan käyttö 2012*.

http://www.tilastokeskus.fi/til/sutivi/2012/sutivi_2012_2012-11-07_fi.pdf (Haettu 21.9.2013.)

International Telecommunications Union (2013). *The World in 2013: ICT Facts and*

Figures. <http://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/facts/ICTFactsFigures2013-e.pdf> (Haettu 21.9.2013)

Teoksesta *Otteita verkosta – Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät (2013)*. Toim. Salla-Maaria Laaksonen, Janne Matikainen & Minttu Tikka. Vastapaino, Tampere.

Huhtamäki, Jukka & Olli Parviainen. *Verkostoanalyysi sosiaalisen median tutkimuksessa*.

Lehtinen, Vilma. *Tieto- ja viestintäteknologioiden kehittäminen ja sosiaalitieteelliset kenttätutkimusmenetelmät: Myrskyinen rakkaustarina*.

Mäyrä, Frans. *Monitieteisyys ja monimetodisuus pelien ja interaktiivisen verkkomedian tutkimuksessa*.

Sumiala, Johanna & Minttu Tikka. *Verkko mediaetnografian tutkimuskohteena: Tapauksena uutisen etnografia Youtubessa*.

Suominen, Jaakko. *Historiallinen verkkotutkimus: Mieli, lähteet, kokonaisuus*.

Ukkonen, Antti. *Big data ja laskennalliset menetelmät*.